

Lud

Asuluma:no: towo: we

Isolael ta:i mio: malolo: a:no: Lud bugo: abol wema:yo: ba asufa: o:ngo: dowaki, heb a:la: a:no: a:na kudu alifa:. Heb agel, Mo:mo:do: a:na a:la:ta:ga: aneyo: Hetman bugo: a:na edo:. Heb a:namio: Godeya:lo: Ablahama: e ma:mui ko:lo: Isolael amisa:n fa:la:doma:kilo: dimido: a:no: ko:lo: sa:sa:lo:. A:la:ta:ga: Gode eyo: Isolael kaluka:isale o:lia: dinali saefa: to a:no: ko:lo: sa:sa:lo:. Heb andeb, Samuel elo: elen a:na a:la:ta:ga: mio:wo: Isolael misa: kalu alan ko:li ko:lilo: elen a:nami edo:. Malolo: heb a:namio: Isolael misa: kaluwo: a:na a:la:ta:ga:, Gode elo: Da:ibid e Isolaela: misa: kalu alan fa:la:doma:kilo: dinali saefa: a:no: ko:lo: malolo:. Lud bugo: a:no: mo:mo:da malolab amio: heb agel a:na da:lab. A:la:ta:ga: bugo: a:no: edakiyo:, Da:ibida: e so:lo: amilo: misa: kalu fa:la:doma:ib a:no: ko:lo: agelo:.

Lud e Moab ga ko:lo:, Isolael kaluwa: di. Ko:sega ino: sowabikiyo:, eyo: ena:sumo: nofolo: widakiyo:, e tili dofo:liki, Na:omiya: Godeyo: tilida:da:sa:ga: gulugulula:len. A:la:ta:ga:yo: Lud e kalu ho:gi noma:yo: dima:kiyo:, Na:omi eyo: asuwa:takiyo:, ene e so:lo: us a:naka kedo:. A:la:do: go: a:namio:, e Da:ibida: inuwo: a:no: fa:la:dowo:.

Henfelo: wenamilo: Godeya:lo: dimidama:no: asulab a:no: waga fa:la:do alifa:iba:le a:la:do: asulo: a:no: bugo: wema:yo: kalaba fa:la:do alifa:. Godeya: ene ha:fo: disa:lan man a:no: bugo:

wema:yo: kalaba wido:.

Hetman bugo: a:namio:, kaluka:isaleyo:
 Godeyo: ta:ta:ga: ha:nalikiyo:, hida:yo: galilia:sen
 a:no: ko:lo: sa:sa:lo:. Ko:sega Lud bugo: a:namio:,
 ha:la: ga ko:lo: nodola:sa:ga:lo: Isolaela: Godemo:
 tilida:dakilo: kudu ane o:mo:wo: kelego: nafale
 fa:la:do alifa: a:la: sa:sa:lo:.

A:lema:la:ga: so:lo:wo: Moab ane

¹⁻² Kamolo: di kaluwa:lo: bo:fo:len ho:len
 a:namio: Isolael kaluka:isaleyo: maiyo:wo:
 alan dowo:. Kalu nowo: a:na elen, ene wiyo:
 A:lema:la:g. Ingaya: wiyo: Na:omi. Inso: a:la:ma:
 wiyo: Malon, nowo: Kilion. E so:lo: a:ma:
 mo:mio:wo: A:fla:ta. Iyo: Yuda hen, Ba:diliha:m
 amisa:n a:na sen amio:, maiyo:wo: alan dowabiki,
 Ba:diliha:m a:no: ta:ta:sa:ga:, Moab hen a:na
 ha:na:ni ane.

³ Moab a:na sen ami, A:lema:la:go: a:na
 sowo:. A:lema:la:g e a:na sowabikiyo:, Na:omiyo:
 a:la:ta:ga: inso: a:la:ko: a:naka sen.

⁴ A:na silikiyo:, inso: a:la:ma:yo: Moab ka:isale
 ko:lo: di. Ga wiyo: nowo: Oba, nowo: Lud.

⁵ Gayo: dia:sa:ga: sena, Malon dia: Kilion dia:yo:
 a:na sowo:. Iyo: a:namilo: seno: donayo: do:la:fo:
 ko:lo: gulula:. Inso: a:la: a:no: sowabikiyo:,
 Na:omiyo: e fo:fo:dolo alifa:, mo:wo: ene in o:lia:
 so:wa o:lia:yo: aundo:ma.

Na:omiyo: Ludo: Ba:diliha:m tililia:mio:

⁶ Na:omiyo: a:la:ta:ga: ena:su a:la:yo: a:na sen
 ami, Na:omi e to nowo: a:la:dabu. Ene hen

a:namio:, Yawe eyo: ma:no: ma:no:wo: alan dimi-
aka:, a:la:sio: a:no: da:da:sa:ga:, iyo: a:ma:la:
Na:omiya: hena ha:na:no: asulo:.

⁷ Iyo: ayo: ta:ta:ga: ha:na:ga:yo:, tog alan Yuda
hen amilo: ha:na:sen a:na o:kagataka,

⁸ ena:su a:la:mo:wo: a:la:sio:, “Gaino: ge kalu
sowo: a:la:mo:wo:lo:, nemo:wo:lo: man nafa
dimido: ko:lo:, Yawe eyo: ga:gdo: ha:nab amio:
asuwa:taki, nafale mesea:ki ta:fa:ib.

⁹ Ga:go: kalu ho:giyo: dimia:sa:ga: nafa
mesea:kiyo:, Yawe emo:wo: niyo: dulugu
sa:la:mela:no:. O:go: ne no:no:n hena ho:no:l
ko:lo:, ga:go:lo: wenaka ta:bi,” a:la:sio:.
A:la:sa:labiki a:la:yo: Na:omiya ta:li dofo:liki alan
ya:fodo:.

¹⁰ Ya:la:likiyo: a:la:ma:yo: a:la:sio:, “Na:no: nani
ayamio: mo:ha:na:no:. Na:no: gi so:lo:lo: sab a:na,
ua ha:na:no:” a:la:sio:.

¹¹⁻¹³ Ko:sega Na:omiya: ena:su a:la:mo: sa:laki,
“Ga:go:, nelo: a:kudu ya:so:bo! Mo:wo: ne anaso:
ko:m. Ga:gdo: dia:no: kalu so:wa nowo:, ne
aundo:ma. Ne kaluwo: a:ha:na:ga:, kalu so:wa
a:la: nowo: a:na a:sa:la:lia:no: kibo:bowo:, ga:go:
o:yasila:ga:yo:, a:na sili alifa:no:malo:ka:. Ga:go:
mada gaina: aya ha:na:sia:bi! Yawe eyo: ne gola
ba:ba: ko:m, ko:lo: nilo: halelia:sa:ga:lo: hida:yo:
dio:l we, ga:g amio:lo: golab.” Na:omi eyo:
a:la:sio:.

¹⁴ A:la:do: sa:lab a:no: a:la:ma:yo: da:da:sa:ga:
wa:ka ya:fodo:. A:la:ta:ga: Obayo: mimila:sa:ga:
ha:nabiki, Ludo: Na:omi eya ta:li dofo:len.

¹⁵ Na:omiya: Lud emo: sa:laki, “Obayo:
e hen enedo:wa, gode enedo:wa, a:ma:la:

ha:nabo:lo:ka:! Gelo: a:ma:la: doma:ni hamana!"
a:la:sio:.

¹⁶ Ko:sega Lud eyo: Na:omimo: sa:laki, "Giyo:
ne ta:fo: hamana a:la:bo:, nemo:wo: sa:la:so:bo!
Nelo:, gelo: ha:naba mia:no:" a:la:sio:. "Hen o:ba
mida:iya:le, gelo: ha:nab a:na, nelo: a:na mia:no:
Gode gilo:wo:, Gode nino: doma:ib. Ge Isolael ga
ko:lo:, nelo: Isolael ga doma:ib.

¹⁷ Gelo: sowa:sa:ga:lo: daidab hen a:na nelo:
a:na dalima:ib. Niyo: gemo:wo: towo: dinali
so:lo:l. Na:n sowakiya, na:no: a:na aloba:ma:ib.
Ko:sega na:no: mo: nowa a:la:ta:ga: aloba:dalega,
Yawe eyo: nemo:wo: a:ma:la: wa:dema:ib."

¹⁸ Luda:lo: dinali sa:lab a:no: da:da:sa:ga:,
Na:omi eyo: wa:kabiyo: towo: mo:kudu sio:.

¹⁹ A:la:fo:ko:lo: a:la:yo: ha:na:ni ane. A:la:yo:
ha:na:sa:ga:, Ba:diliha:m hen a:na fa:la:dowo:.
A:na fa:la:dowabiki, Ba:diliha:m amisa:n
kaluka:isale a:ma:yo: iliga:sa:ga:, amisa:n ka:isale
i a:ma:yo: a:la:sio:, "Ga we Na:omiya:le?"

²⁰ A:la:sa:labiki, Na:omiya: imo: a:ma:la: sa:laki,
"Giliyo:, ne Na:omi a:la:bo: sa:la:so:bo! Ne 'Mala,'
a:la:sama.* Mo:wo: Halaido:lo: A:lab Gode eyo:
hida:yo: alano: nemo: dimi ko:lo: ne haleli ko:lo:
yo:l."

²¹ "Ne tamin amio: Isolael a:la:ta:ga:lo: Moab
hen a:na ha:nakiyo:, ne ego: ane ko:sega, o:go:
ne a:ma:la: Isolael wena a:fa:la:doma:ni yakiyo:,
ne fo:fo:dolo: yo:l" a:la:sio:. "Yawe eyo: ne gola
ba:daki, nemo:wo: hida:yo: dimi. A:la:fo:ko:lo:,

* **1:20:** Hibulu towo: "Mala" a:la:do: sa:lab a:ma: ha:go: halo: o:m.

giliyo: ne ‘Na:omi’ a:la:bo: sa:la:so:bo.”†

²² A:la:do: fa:la:dowo: a:namio:, Na:omi e Moab a:la:ta:ga: Ba:diliha:m amisa:na a:ma:la: mio:. A:la:ta:ga: Moab ga ena:su Lud elo: e kudu mio: ko:lo: fa:la:dowo:. A:la:lo: fa:la:dowo: ho:len a:namio:, da:si balilo: tuma:no: elen.

2

Boasa: egelo: amio: Lud e nanogo: a:na di

¹ Ho:len a:namio: A:lema:la:ga: ene so:lo: amilo: wabulun kalu imilig nowo: a:na sen. Kalu a:ma: wiyo:, Boas ko:lo: elen.

²⁻³ A:la:ta:ga: Moab ga Lud eyo: Na:omimo: sa:lakiyo:, “Kalu abeyo: nelo: asuwa:fa:no: dowab a:no:, ne ene egelo:wa ha:na:sa:ga:, iliyo: da:si bali fo a:no: tuda:sa:ga: ha:nab amio:, ne tifa ha:naki, bali fo wa ko:lo: sudufa:lab a:no: ne kegenema:no:. A:no: o:liya:le?” a:la:dabu ba:ba:. Na:omi eyo: to a:no: da:da:sa:ga:yo:, “O:lika:, ge hamana.” A:la:do: sa:lab a:no: da:da:ga:, Ludo: da:si balilo: tula:labdo: hen a:na ha:na:ni ane. A:na ha:na:ga: fa:la:dowa ba:ba: amio:, iyo: da:si baliyo: tula:li ha:nabi ba:ba:. A:la:fo:ko:lo: e ha:na:sa:ga:, da:si bali wa ta:fo: a:no: e kegea:liki a:na elen. Egelo: hen a:no:, kalu a:ma:no:lo:b a:la:bo:, Ludo: e mo:asulo:. Ko:sega hen a:no: Boas eno:. A:lema:la:ga: ene eso:lo: nowo: e.

⁴ Lud e a:na kegea:liki elen amio:, Boas e Ba:diliha:m a:la:ta:ga:yo: ene egelo:wa fa:la:dowo:. E fa:la:dowakiyo:, ene nanogdo: dia:sen kalu imo:wo: sagalo: towo: ho:le sa:lakiyo:,

† **1:21:** Hibulu towo: “Na:omi” a:ma: ha:go: we, sagalan. **2:2-3:** Wkp 19.9-10, Lo 24.19

“Yawe eyo: gio: bo:fo:len.” A:la:sa:labiki, nanogdo: dia:sen kalu iliyo: a:ma:la: sa:laki “A: Yawe eyo: gelo: tili dofo:mela:ib” a:la:sio:.

⁵ A:la:ta:ga: Boas eyo: nanogdo: bo:fo:len kalu o:mo: dabu ba:ba:, “Ga tif amilo: dia:lab hoso o:ba?” a:la:sio:.

⁶ To elo: sa:lab a:no: da:da:ga:, nanogdo: bo:fo:len kalu a:ma: sa:laki, “Ga hoso, Moab ga ko:lo:, Na:omi o:lia:lo: mio:wo: o:m.

⁷ E kea:fo ya:ga:, nemo: dabu ba:dakiyo: a:la:sio:, ‘Bali wa sulufo:sia:yo: ne kegenema:no:wo: o:liya:le?’ A:la:dabu ba:dabiki, niyo: ‘O:lika:’ a:la:sio: ko:lo:, e a:na dia:likilo: mio:wo:, ha:fo:la:su dota:ga:, nanogo: dia:lab.”

⁸ A:no: da:da:sa:ga:, Boas e Lud elo:wa ka:gayaka, a:la:sio:, “Ga, ge nanogo: wenaka dia:liki ta:bi. Ge hen nol amio: da:si baliyo: kegenema:nikiyo: ha:na:so:bo. Ni nanogdo: dia:sen ka:isale we o:lia: ani dia:i ha:na:bi.

⁹ Ilo: nanogdo: diab hen a:no: ba:da:sa:ga:, gelo: i a:no: ko:lo: kudu ha:naki, nanogo: a:na dia:bi. Niyo: na: nanog kalu imo:wo: ge amio: gola:so:boka: a:la:salifa:. A:la:ta:ga:, ge ho:n maiyalega, ho:n wasula: hoso, gelo: ma: ha:na:bi.”

¹⁰ Boas eyo: a:la:sa:la:sa:ga: dowabiki, Lud e hena misa:fu siliki a:la:sio:, “Ne Isolael ka:isalema, ne ha:la: ga. Giyo: nemo:wo: mada nafa dimidab ko, ne waga asula:sa:ga: gaya?” a:la:dabu ba:ba:.

¹¹ Boas eyo: a:ma:la: sa:laki, “Ge kaluwo: sowab amio:, go:no:n heno:lo:, so:lo:wo:lo: ta:taki, o:go: ge hen ho:gi, gelo: mo:ba:dan, wena mesa:ni mio: ko:lo:, gilo: man nafale ko:lo: ga:sumo:lo: dimido:

a:no: ne tambo dabu. A:la:fo:ko:lo: a:na ilikiyo:, niyo: ge asuwa:to:l.

¹² Gilo: man nafa dimida:len a:na ilikiyo:, Yawe eyo:lo: gemo:wo: wa:lo: nafa dimina:ki asulab. Ge ha:fa:nolo mesa:no: a:lakiyo:, Isolaela: Gode ene kanulo: a:ma:yo: ge go:lu alitaki tilidoma:ki, ge wena mio: ko:lo:, eyo: wa:lo: gemo:wo: mada dimia:ib.”

¹³ To a:no: da:da:sa:ga;, Lud eyo: a:la:sio:, “Ne gi nanog dian gama ko:sega, giyo: nemo:wo: ha:fo: disa:laki, madali asuwa:tab. Gilo: man nafa dimidab a:ma:yo: ni asulo:wo: ko:lo: sagale alitakigab,” a:la:sio:.

¹⁴ A:la:ta:ga: iliyo: ma:no: ma:niki kegeakiyo:, Boas eyo: Ludo:lo: ho:lelia:sa:ga: a:la:sio:, “Gelo: ya:ga: ma:no: nakiyo:, ma:n heb a:no: wain ho:n wena gelema:ni mena.” A:la:sa:labiki Lud e nanog dia:leno: ta:ta:ga;, ma:no: ma:ni ane. Lud e nanogdo: dia:len kaluka:isale o:lia: sabiki, Boas eyo: da:si bali dele so:fa: a:no:lo: emo: dimiabiki, a:na mo:no:. Eyo: ma:no:wo: na:i ha:na:sa:ga: o:li dowabiki, hebo: ka difa:.

¹⁵ Ma:no:wo: na:sa:ga;, Ludo: nanogo: a:ma:la: dia:ni ha:nabiki, Boasa: ene nanogdo: dian kalumo:wo: a:la:sio:, “Ga a:ma:yo: da:si bali bobodo: anib amilo: sulufa:lab a:no: kegealega, giliyo: emo:wo: sendeloma:no: towo: sa:la:so:bo!

¹⁶ Ko:sega giliyo: da:si bali fowo: bobodakiyo:, gililo: bobodo: us a:namio: heb nolo: emo: dima:ki, a:ma:la: suduto:lo fela:bi. A:la:ta:ga: emo:wo: towo: halalebo: sa:la:so:boka:” a:la:sio:.

¹⁷⁻¹⁸ Lud e nanogo: dia:i ha:na:sa:ga;, ga:lo aya ha:na:nikiyo:, da:si bali elo: kegeai mio:

a:no:, fowo: fifi alima:ki a:na basio:. Ba-sia:la:ga:, bali foleyo: a:na disa:la:sa:ga:, wo:fa: imilig ko:lo: ga:lita:ga: amio:, ma:no: heb elo: difa: a:no:lo: dia:sa:ga: ane. E ha:na:ga:, Na:omilo: sab amisa:n a:na fa:la:dowo:. Da:si bali wo:fa: alan a:no: a:la:ta:ga: ma:no: heb elo: dia:mio: a:no:, Na:omimo: wida:sa:ga: dimi.

¹⁹ Na:omi eyo: ba:da:sa:ga:yo: a:la:sio:, “Ge mada nanog we abelo:wa dio:? Ma:no: we abe meabeyo:? Kalu gelo: asufa: a:no:, Gode eyo: emo:wo: sagale alifa:ib,” a:la:sio:. Luda: ena:sumo:wo: a:la:sio:, “O:go: ne ha:na:sa:ga:lo: nanogdo: di we, Boasa: ene egelo:wa dia:la:ga: mio:.” A:la:fo:ko:lo: Boas elo: dimido:wo: tambo, Na:omimo: malolo: me.

²⁰ Luda: to a:no: da:da:sa:ga:, Na:omi eyo: a:la:sio:, “Yawe eyo: na:ndo: ta:i ha:na:no:wo:lo:, sowo: ta:fo: mio: a:no:lo: asulufo: mela:no: a:laki go:. Gode eyo: kalu welo: dowai ha:na:no:wo: tif amio: asuwa:foma:ki asulab. Hendele, kalu a:no: nili ho:bo:wa a:la:ta:ga: fa:la:dowo:wo: e ko:lo:, eyo: na:no: ko:lo: asuwa:taki tili dofo:mela:ib.” Na:omi eyo: emo:wo: a:la:sio:.

²¹ A:la:sa:labiki Lud e sa:laki, “Boas eyo: to nowo: nemo:wo: a:la:salabe, ‘Ni nanog dian kaluka:isale we o:lia: dia:i ha:na:la:ga:, nanogdo: kedetaba eda:bi.’”

²² A:la:do: sa:lab a:no: da:da:sa:ga:, Na:omi eyo: a:la:sio:, “Ge Boasa: ene nanog dian ka:isale so:wa o:lia: dia:ni ha:na:lubi. Kalu nolba:yo: ge mogagabena:kiyo:, egelo: noma:lo: amio: dia:ni ha:na:so:bo.”

²³ A:la:fo:ko:lo: e Boas ene nanog dian ka:isale o:lia: egele dia:i ha:na:leno:, da:si bali o:lia: da:si wit o:lia: tula:leno: kedetabiki, a:na edo:. Ho:len a:namio: Ludo: ena:su o:lia: sen.

3

Na:omi eyo: Ludo: kalumo: mea:ni nenelo:

¹ Ho:len imilig no amio:, Na:omi eyo: a:la:sio:, “Ge nafa mesea:ki, kaluwo: ni kelema:nigo:l.

² Ka:isale so:wa gegeledo: egelo: amilo: nanogdo: dian i o:lo: bo:fo:lowan kaluwo: Boas ko:lo: e nio: so:lo: imilise. O:g nuluwo:, eyo: nanogo: da:si bali bebdo: dila:mela:nikilo: kegea:sen hen a:na dia:nigab. Da:si bali beb a:no: fa:fa:sa: dia:hamana:ki, a:na tagu talola:mela:ib.

³ A:la:fo:ko:lo: ge ho:no: mulula:b, helebeso:g ho:giyo: sa:ga:la:b, wa ho:no: mulula:b, a:la:ta:ga:yo: a:na handaloma: ha:na:bi! Boas e ma:no:wo: mo:mo:no: ilikiyo:, eyo: ge ba:dabena:ki, ge wo:no:le ha:na:ga: dowa:bi.

⁴ E nanogo: dia:la:ga:yo:, ma:no:wo: ho:n o:lia: na:sa:ga:, e alima: mia:ib ko:lo:, elo: alilabo: giyo: dinafa ba:da:bi. A:la:ta:ga:yo: ge a:na ha:na:ga:, elo: so:g go:lo: a:no:, gido:fo: gasa amilo: a:no: da:ga:ita:bi. Da:ga:itakiyo: ge gido:fo: gasalo: doba:da: alila:bi. Gilo: dimidama:no:wo:, Boas eyo: a:na sa:ma:ib.” Na:omi eyo: a:la:walasio:.

⁵ To a:no: da:da:sa:ga:, Luda: a:ma:la: sa:laki, “Gilo: sa:lab aumbo: dimidama:nigo:l.”

Ludo: Boasdo:wa fa:la:dowo:

⁶ A:la:ta:ga: ena:suwa:lo: to sio: aumbo: dimida:sa:ga:, Boas elo: nanogdo: dia:labdo: hen a:na

fa:la:doma:ni ane. A:na ha:na:sa:ga:yo: e wo:no:le kagafo:len.

⁷ Boas e ma:no: o:lia: ho:n o:lia:yo: dinafa na:sa:ga:, nuluwo: e mida:iyabiki, da:si bali folo: dibido: anib a:na alima:ni ane. E alilabiki ba:da:ga:yo:, Lud e ha:sa ha:na:ga:, Boasa: gido:fo: amilo: so:g go:lo: a:no: da:ga:lia: dia:ta:ga:, Lud e gido:fo: gasalo: a:na ali.

⁸ Nulu us dowabiki, Boas e emegelaki, iligi dasila:sa:ga:, ga nowo: e gido:fo: gasalo:wa alifo:lana ba:ba:

⁹ Boas e sa:laki, “Ge o:ba?” A:la:sa:labiki Luda: sa:lakiyo:, “Ne Lud ko:lo: mio:. Ge A:lema:la:ga: ene eso:lo: ho:bo:wo: imiliselobiki, ne gi ha:ga dowaki giyo: ne dinafa tilidoma:ki, gemo: dabu ba:ba:ni mio: ko:lo: so:l. A:la:fo:ko:lo: so:g gilo: go:lo: ko hebo: nelo: go:lu alifoma.”

¹⁰ Boas eyo: Luda:lo: to sa:lab a:no: da:da:sa:ga: a:la:sio:, “Gilo: tamin amilo: man nafa dimido:wo:, ne sagalo:. A:la:ta:ga: o:go: gilo: nemo:lo: dimidab ko, ne mada sagalab. Mo:wo: ge kalu so:wa nafa sab a:namio: ge mo: o:lu ane. Ge nelo: amilo: mio: we ne sagalab. A:la:fo:ko:lo: Gode eyo: gelo: dowai ha:nab amio:lo:, ge asuwa:foma:ki, asulo:l.

¹¹ Nelo: wena mio:lo:biki, gilo: to sa:lab ko, niyo: o:li dimidama:no: ko:lo:, ge kele asula:so:bo. Amisa:n kalu sab we tambowo: ge digalo: ka:isale a:la: asulufo:lab.

¹² Gilo: nemo:lo: sa:lakilo: ho:bo:wo: imilise a:la:do: sio: a:no: hendele ko:sega, ne ha:lu heb doba:da: dowo:. Gelo: tili doma:no:wo: ge so:lo:leyo: o:sab.

¹³ A:la:fo:ko:lo: ali kea:fowo: niyo: emo:wo: dabu ba:ba:ni ha:na:no:. Eyo: ge dia:no:ka:lalega, ge ene bo:fo:mela:ib. Ko:sega e mo:eka: a:lalega, ge mada no:no:n dia:no: ko:lo:, Yawe ene siwa:la gemo: dinali salito:l. A:la:fo:ko:lo: o:go: ge a:naka alita:ga:, ali kea:fo ha:na:bi.”

¹⁴ A:la:fo:ko:lo: nulu a:namio:, Lud e Boasa: gido:fo: gasalo: a:naka ali. Kalu nolba:yo: Lud e a:na mia:lo:b a:la:bo: mo:bo:ba:ki, e kea:fo nulu dasi. A:la:ta:ga: Boas eyo: a:la:sio:, “Kaluka:isale nolbo:wo: ge hen wena mio:ka: a:la:bo: mal-ola:so:bo.”

¹⁵ Lud e kea:fo nulu dasila:sa:ga: ha:na:nigabiki, Boasa: sa:laki, “Gi helebeso:g wa:l amilo: go:lo: ko wena fele alifoma.” Lud eyo: helebeso:go: a:na fele alitabiki, da:si baliyo: wo:fa: a:la:yo: o:ngo: ko:lo: koloda:sa:ga: dimi. A:la:ta:ga: Ludo: kea:fo nulu ha:nabiki, Boas elo: Ba:diliha:m amisa:n a:na ane.

¹⁶ Ludo: ha:na:sa:ga:, Na:omi elo:wa fa:la:dowo:. E a:na fa:la:dowabikiyo:, Na:omi eyo: Ludbo:wo: a:la:dabu ba:ba:, “Boas eyo: gemo:wo: waga sa:labeyo:?”

A:la:dabu ba:dabiki, Boas elo: to sio:wo: Lud eyo: tambo malolo: me.

¹⁷ A:la:ta:ga: Luda: sa:laki, “Da:si welo:, Boasa: nemo: dimiabeka:. Boas eyo: nemo:wo: a:la:sio:, ‘Ge Na:omilo: amio: madali fa:la:doma: ha:na:no:wo: mogago:lo:biki, da:si bali we o:lia: dia: hamana!’ a:labiki dia:mio:.”

¹⁸ A:la:sa:labiki Na:omiya: sa:laki, “We mada o:li go:. Boas eyo: gilo: asulab a:no: e nenelema:ni

ha:na:ib. E a:ma:la: ya:ga:lo: sa:labo: ko:lo:
da:ba:niki, ge ha:sa yasi ta:bi.”

4

Ludo: Boasa: di

¹ Ludo: Na:omilo:wa fa:la:doma:ni ha:nabikiyo:,
Boas e kalu Ludbo:lo: sio: a:no: ko:lo: Ba:diliha:m
amisa:n a:na kelema:ni ane. E kalulo: kegea:sen
hen a:na fa:la:dowa:sa:ga:, kalu a:no: a:na yasisen.
A:na yasisen ami, A:lema:la:ga: ene so:lo:leya
a:la:ta:ga:lo: ane kalu a:no: a:na fa:la:dowo:. Kalu
a:no: a:na fa:la:dowabiki, Boas e sa:laki, “Nao, ge
towo: nain nenela:ma:nigo:l ko:lo:, wena mesa:
mena.” A:la:sa:labiki kalu a:no: elo:wa mesa:
mio:.

² A:la:ta:ga: Boas eyo: amisa:n ko:go:do: kalu
do:la:fo:wo: tililia:ga:, a:na mesa: mena:ki towo:
sio:.

³⁻⁴ A:la:yo: towo: nenelakiyo:, Boas eyo: a:la:sio:,
“Na:omiyo: Moabdo: ane a:no: a:ma:la: mio:
ko:lo:, hen elo:wo: kililia:no: da:lab. Hen a:no:
nain nao, A:lema:la:g eno: ko:lo:, go:no:n dia:no:
asulaba:le a:la:liki, nenelema:ni mio:. O:go: hen
a:no: go:no:n dia:no: asulalega, ko:go:do: kalu i
wema: siwa:l amio: ‘no:no:n kililia:no:ka:’ a:la:bo:
dinali sama. Mo:wo: na:no: A:lema:la:g ene
so:lo: imilise ko:sega, ne ha:lu ko:na: dowo:.
A:la:fo:ko:lo: gemo:wo: tamina dabu bo:do:l.
Ko:sega ge mo:bealega, nelo: ko:na:ma dowo:
ko:lo: ni kililia:nigo:l.” A:la:sa:labiki kalu a:ma:
sa:laki, “Heno: no:no:n kililia:nigo:l.”

⁵ A:la:gabiki Boasa: kalu o:mo: sa:laki, “Heno:
gi kililiakiyo:, Moab ga sa:ba:lo:, Lud ko:lo: mio:

a:no:lo:, gi dia:ib. Kalu sowo: a:ma: heno: ene so:lo: us a:naka dowaki, ene wiyo: sa:la:i ha:na:melea:ki, ga sa:ba:lo: a:no: gi dia:ib.”

⁶ A:la:sa:labiki kalu a:ma: sa:lakiyo:, “Hen a:no: ni dialega, ni so:waya:lo: dabun dia:no: dowo: a:no: mogaima:ib ko:lo:, niyo: hen a:no: mada mo:dia:no:. A:la:fo:ko:lo: gi kililima.”

⁷⁻⁸ Kalu a:ma:yo: “Hen a:no: gi ka kililima” a:la:sa:lakiyo:, ene budi gido:fo: amilo: ko:lo: a:no: dugu. Budi ko:lo: duguwo: mo:wo: we. Mo:luwo: Isolael iliyo: hen kililia:nikiyo:, to saefa: a:no: wa:kabiyo: mo:dimidama:no: a:la:li elela: sa:lakiyo:, kalu a:ma: ene gido:fo: amilo: budi a:no: duda:sa:ga:, kalu o:mo: dimian. A:la:fo:ko:lo: A:lema:la:g e so:lo: a:ma:yo: a:la:dimido:.

⁹ A:la:dimidabiki Boas eyo: a:la:sio:, “Gi kegeo: wema:yo: naindo: dimido:l we ba:dab. O:go: A:lema:la:go:, ene so:wa a:la:, Malono: Kiliono: ili hen Na:omiya:lo: bo:fo:lab a:no: ni kililiyo:l.

¹⁰ Kalu sowo: a:ma: heno: ene so:lo: us a:naka dowaki, ene wiyo: sa:la:i ha:na:melea:ki, Malona: inga sa:ba:lo:, Lud a:no:lo: ni dia:no:. A:la:ta:ga: Malona: wi sa:sa:lo:wo: ho:lefo: ko: ha:na:mela:ib. O:go:do: nilido: dimido: we gio:lo: ba:dab.”

¹¹ A:la:sa:labiki ko:go:do: kalu o:lia: kaluka:isale nol a:namilo: elen o:lia:ma: sa:lakiyo:, “Gililo: dimidab we nio: bo:do:l. A:la:fo:ko:lo: tif amio: to nowo: mo:sa:ma:ib. Tamin amio: Lesol o:lia: Lea o:lia:ma:yo: so:wayo: modo: sa:la:la:sa:ga:, Isolael kaluka:isaleyo: a:na fa:la:dowo: ko:lo:, o:go: Yawe eyo: ga gilo: diab wenamio:lo: o:leau fa:la:do al-ifoma:ki asulo:l. A:la:ta:ga: Ba:diliha:m amisa:n

amio: gi wiyo:lo: mada alan doma:ki asulo:l.
A:fla:ta so:lo: gililo: a:namio: gi wiyo: wabulun
wa:la:b fa:la:doma:ki asulo:l.

¹² Yuda o:lia: Temal o:lia:ma: inso:, Beles e
so:lo: amilo: kaluka:isale modo: ko:lo: fa:la:dowo:
auma:ib, Yawe eyo: Boas gilo: ga diab wenamio:lo:
so:lo:wo: alan fa:la:dowa:i ha:na:melea:ki asulo:l.”
Iliyo: a:la:sio:.

Boasa: e so:lo:wo: we

¹³ A:la:fo:ko:lo: Boas eyo: Ludo: di. Ludo:
dia:sa:ga: sen amio:, Gode eyo: Lud e ege alifa:
ko:lo:, Lud e so:wayo: a:na alelo:. Alela:sa:ga: kalu
so:wayo: a:na sa:la:li.

¹⁴ So:wa sa:la:li a:no: ba:da:ga:, amisa:n ka:isale
nolba:yo: Na:omimo: sa:laki, “Niliyo: Godeya:
wiyo: dulugu sa:ma:niki, mo:wo: Kalu Alana:yo:
so:lo: gilo:lo: bo:fo:mela:no: so:wayo: gemo: sa:la:
meab. Isolael hen a:namio: so:wa we wilo:
doma:ib.

¹⁵ Eyo: ge sagalo: mesea:ki ta:fa:ib a:la:ta:ga:
ge anaso: ulula:li dotalikiyo:, eyo: ge tili
dofomela:ib. Ga:su Lud a:ma:yo: ge mada alan
asula:sa:ga:, so:wa we gemo:wo: a:na sa:la:meab.
Giyoy: kalu so:wa doma:la:fo: sa:la:li kibo:bowo:,
ge sagalemabe. Ko:sega ga Lud wema:lo:ma:
tiginilab.”

¹⁶ A:la:fo:ko:lo: Na:omi eyo: so:wa a:no:
fo:fo:lelia:ga: ta:li silikiyo:, dinafa bo:fo:len.

¹⁷ Amisa:n ka:isale nolba: sa:laki a:la:sio:,
“Na:omiya: ene so:waleyo: sa:la:li ko:lo: diab.”
A:la:fo:ko:lo: so:wa a:no: Obed wikili alifa:. Obed
eyo: Ya:si ko:lo: sa:la:li. Ya:si eyo: Da:ibido: sa:la:li.

¹⁸ A:la:fo:ko:lo: Belesa: eso:lo: mo:mio:wo: we.
Belesa: inso:wo:, Heslon.

¹⁹ Heslona: inso:wo:, Lam. Lama: inso:wo:,
Aminadab.

²⁰ Aminadaba: inso:wo:, Nason. Nasona:
inso:wo:, Salamon.

²¹ Salamona: inso:wo:, Boas. Boasa: inso:wo:,
Obed.

²² Obeda: inso:wo:, Ya:si. Ya:siya: inso:wo:
Da:ibid. E so:lo:wo: o:m.

**Godeya: To Nafayo: We
The New Testament, Genesis, and Ruth in the Kaluli
language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Kaluli long
Niugini**

copyright © 1998-2022 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaluli

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-08-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2024 from source files dated 1 Aug 2024

b1d455ca-c4bb-5822-b79f-8fad97c5b77